



Olof King, directeur van Diabetesvereniging Nederland (DVN)
Michelle Jongebloed, manager Nationale Markten van IMK

Zelfstandig ondernemerschap zou voor mensen met een arbeidsbeperking vaker een optie moeten zijn, vinden Olof King, directeur Diabetesvereniging Nederland (DVN) en Michelle Jongebloed, manager Nationale Markten van IMK. "In de praktijk blijkt dat ondernemerschap vaak zeer goed aansluit bij de persoonlijke ambities en mogelijkheden van veel mensen. Het starten van een bedrijf is ook voor mensen met een arbeidsbeperking een goede optie omdat de belasting van ondernemerschap variabel kan zijn."

Monique Klompé, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen (NVvA) deelt de mening van Jongebloed en Olof King, directeur van Diabetesvereniging Nederland (DVN) en is ronduit enthousiast. DVN en IMK hebben acht regionale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd om mensen met diabetes te informeren over het starten van een eigen bedrijf.

Menselijk kapitaal

"Het is pionieren wat we doen", zegt King, "maar dit initiatief past bij een bredere, maatschappelijke verantwoordelijkheid. Er zitten 150.000 mensen thuis met een arbeidsbeperking als gevolg van diabetes. Mensen die geen baan kunnen krijgen of met hun ziekte geen regelmatig bestaan kunnen leiden. Dat is menselijk kapitaal. De redenering is: ze kosten geld, maar de vraag moet zijn: wat kunnen ze opleveren? Werk is voor onze vereniging een belangrijk onderwerp. We gaan ook een helpdesk inrichten waar werkgevers met vragen bij ons terecht kunnen over werken met diabetes. Dat helpt het bewustzijn te vergroten. Bij reorganisaties bijvoorbeeld is er nauwelijks aandacht voor ondernemerschap. Met name mensen met een arbeidsbeperking missen dan een kans."

Christianne van Triest is zelf ervaringsdeskundige als jonge gehandicapte op de arbeidsmarkt. Sinds 2001 is ze zelfstandig ondernemer in Amersfoort met P2O, een bureau dat organisaties, werknemers en particulieren ondersteunt bij werkbehoud of werk-naar-werk trajecten. Christianne werkt gemiddeld 24 uur per week en heeft een aanvullende Wajong uitkering. Ze vertelt dat ze nooit een vaste werkgever heeft gekend na haar HBO-studie (P&O). "Ik heb heel veel

3 ONDERNEMERSCHAP

voor mensen met een arbeidsbeperking

uitnodigingen gehad voor sollicitatiegesprekken en heb elk bedrijventerrein in Nederland wel gezien. Uitzendwerk, detachering, het was altijd op basis van een tijdelijk contract. Ik heb nooit een contract voor onbepaalde tijd gehad." Daar was ze soms best wel teleurgesteld in en toen een goede vriendin vroeg: 'Waarom begin je niet voor jezelf?', bleek dat het juiste zetje op het juiste moment. "Het is de beste keuze die ik ooit heb gemaakt. De economie is zo flexibel geworden, ik heb een veel duurzamer gevoel bij mijn bedrijf dat al dertien jaar bestaat, dan wanneer ik nu een tijdelijk contract zou hebben, zoals veel mensen tegenwoordig."

Beeld van ondernemers

Ondernemerschap is zeker een lonkend perspectief voor mensen met een arbeidsbeperking, vindt ook Monique Klompé van de NVvA. "Ik denk dat het heel goed past bij bepaalde mensen, bij hun talenten en uitdagingen, en dat je ze kunt stimuleren. Ook hier geldt: wat is passend? Het individu staat centraal. Als je kijkt naar de hele arbeidsmarkt dan is er een grote tendens naar flexibilisering, meer zzp en ondernemerschap. Het is dus een logische trend om dat mee te nemen in de arbeidsdeskundigenpraktijk."

Van Triest: "Ik heb voor het Werkbedrijf anderhalf jaar lang gesprekken gevoerd met klanten en werken als on-



Christianne van Triest zelfstandig ondernemer

dernemer vaak als alternatief aangereikt. Velen denken daar gewoon niet aan." Dat komt ook door het - stereotiepe - beeld van ondernemers dat in de maatschappij bestaat: "Altijd klaar staan voor de klant en werkweken van 80 uur of meer", glimlacht Jongebloed. "Maar de praktijk wijst uit: ondernemerschap heeft vele gezichten. Wat ondernemers delen is passie voor hun vak en de wens

om hun eigen tijd in te delen. En dat past nu juist zo goed bij 'arbeidsgehandicapten'. De ene dag kun je meer aan dan de andere dag."

Van Triest: "Ik werk 24 uur per week, maar ben wel 7 dagen per week ondernemer. Ik heb regie over mijn eigen tijd en ben baas over mijn eigen ontwikkeling. Elk jaar volg ik wel een opleiding, training of workshop."



Monique Klompé, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen (NVvA)

Talenten en competenties

Jongebloet: "Iedere dag ontdekken we talentvolle mensen die als startende ondernemers kansen zien en grijpen. Een deel daarvan heeft een arbeids-handicap. Ervaring met deze doelgroep heeft ons geleerd om vooral niet teveel invulling te geven aan het begrip 'arbeidshandicap' of 'arbeidsbeperking'.

Met name onderwerpen als belastbaarheid zijn voor werkenden met een beperking gewoon een gegeven."

Klompé: "Er loopt een project bij de NVvA: 'Mensen met mogelijkheden'. Dat gaat om mensen die een psychische ervaring of kwetsbaarheid hebben. Het project is opgezet naar aanleiding van verhalen van ervaringsdeskundigen;

zowel de mensen zelf als ook de werkgevers, die vertellen hoe zij omgaan met een psychische kwetsbaarheid. Wat mij opvalt aan werkgevers die het goed doen: die hebben een visie op hun mensen, die kijken naar talenten en competenties. Die zeggen: de ene medewerker loopt tegen een scheiding aan, een ander heeft te maken met een ziekte in de familie, en de derde heeft last van psychoses, maar hoe kan ik ze zo inzetten dat ze goed functioneren en bijdragen aan het bedrijfsresultaat?"

Klompé ervaart daarbij geen verschil tussen grote en kleine bedrijven. "Mijn ervaring is dat grote werkgevers heel bewust maatschappelijk ondernemen, AH zegt gewoon: in elk filiaal wil ik een Wajong'er hebben. En kleine werkgevers hebben grote betrokkenheid bij hun medewerkers, voelen zich verantwoordelijk."

King: "Eén op de 50 werknemers heeft diabetes en dat aantal zal gaan toenemen. Dat is een behoorlijke groep voor werkgevers. Hoe je functioneert hangt heel erg af van de mate waarin diabetes je leven beheerst. Het hangt ook af van de bedrijfscultuur. Als je te maken hebt met ploegendiensten vergt dat meer flexibiliteit van de werkgever dan wanneer je bijvoorbeeld consultant bent en wordt afgerekend op output. Een derde van de collega's hier hebben diabetes, velen werken parttime. En in onze cultuur geldt: pauze is pauze, op tijd eten, op tijd rust nemen. Het gaat erom een goede balans te vinden."

Klompé: "De crux ligt bij de passendheid van het werk en het talent van het individu. Je kunt niet generaliseren. De ene leraar heeft op z'n 35e een burn-out terwijl de andere leraar, in dezelfde omstandigheden, het volhoudt tot z'n 67e. Waar zit dat in? Dat zit in de persoon zelf. De een loopt aan tegen een chronische ziekte, maar wil per se blijven werken en wordt een schoolvoorbeeld van iemand die onder alle omstandigheden doorzet, terwijl een ander de lufte zoekt. De kunst is om

vanuit de beperking te kijken naar de mogelijkheid en vanuit kijken wat niet kan naar wat wél kan, eventueel door het aanpassen van werk of werkprocessen of de werkvloer. Het kijken naar ondernemerschap is daarbij zeker een optie."

Van Triest: "Medewerkers met een arbeidsbeperking hebben een verhaal, maken een organisatie wel kleurrijker."

Jongebloet: "Ze zijn gewend om tegen de wind in te lopen. Het zijn enorme doorzetters, dat is een vaardigheid die je als ondernemer zeker nodig hebt. Je moet kijken naar mogelijkheden en talenten, de beperking is een gegeven. Ook als je ondernemer wordt blijft die beperking, alleen: jij bepaalt hoe je ermee wilt omgaan."

Hybride inkomen

Juist in de huidige maatschappij die steeds flexibeler opereert en meer en meer overgaat op hybride arbeidsrelaties (combinatie van loondienst en ondernemerschap) past iemand met een arbeidsbeperking zeer goed, stelt Jongebloet. "Misschien moeten we hier in dit licht wel spreken van hybride inkomenssituaties, een combinatie van gedeeltelijke uitkering en inkomen uit ondernemerschap."

Van Triest: "De relatie tussen werkgever en werknemer is een andere dan die tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Ik vergelijk het altijd maar met een huwelijk en verkering. Solliciteren naar een baan is als een blind date voor het huwelijk. Als je de baan krijgt, ga je meteen een verbintenis aan. De macht komt te liggen bij de werkgever."

Verkering - als metafoor voor de relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer - is dan leuker en gelijkwaardiger en minder verplichtend, stelt Van Triest. "Het is meer van: kom maar op, laat zien wat je kunt. Dat ik een handicap heb is eigenlijk helemaal geen belemmering. Ik vind dat dit meer gestimuleerd zou kunnen worden, bijvoorbeeld door een subsidie aan de

opdrachtgever zodat die mij een opdracht gunt, of aan mij waardoor ik een lager tarief kan declareren of iets meer van mijn uitkering mag houden."

Ze lacht: "Rutte en Dijsselbloem zijn natuurlijk niet blij met mij en al die andere ondernemers met een handicap. Wij brengen niet de miljarden op die de economie nodig heeft. Maar we betalen

wel belasting en zorgen ook voor btw. En we kunnen de samenleving mooier maken, want er zit veel creativiteit onder mensen met een handicap. We zijn opgegroeid met het altijd oplossen van problemen. Overal zijn stoepen en trappen en hoe kom je dan toch daar waar je zijn wilt? Dat zit in onze natuur."

NVVA: RELATIE MENS, WERK EN INKOMEN

De Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen is een beroepsvereniging met 2.700 leden. Die zijn werkzaam bij verzekeraars, bij UWV, bij reïntegratiebedrijven en arbodiensten, bij (grote) werkgevers en een toenemend aantal werkt zelfstandig. "Arbeidsdeskundigen zijn specialisten in de relatie mens, werk en inkomen; zij wegen discrepanties tussen belasting en belastbaarheid van mensen. Die weging heeft tot doel om te kijken of werk passend is voor mensen. Dat is individueel bepaald, dat heeft ook te maken met de context waarin mensen werken of hun persoonlijke omstandigheden", aldus NVVA-voorzitter Monique Klompé. De NVVA wil als beroepsvereniging het vak up-to-date houden en werkt voortdurend aan verdere professionalisering door middel van opleidingen en certificeringen. Ook is er een register voor toetsing van de professional en voor klachten van mensen die problemen hebben met het gedrag van hun arbeidsdeskundige.



DVN: GROOTSTE PATIËNTENVERENIGING

Diabetesvereniging Nederland is met bijna 50.000 leden de grootste patiëntenvereniging van ons land. Er zijn 1 miljoen mensen met diabetes en naar verwachting zijn dat er over vijf jaar 1,4 miljoen. "Het is volksziekte nummer 1. Naarmate je langer diabetes hebt, wordt de kans op complicaties groter", zegt DVN-directeur Olof King.

Onder het motto 'Volop leven met diabetes' kiest DVN voor sterke belangenbehartiging voor haar achterban. Zo is er met Independer een project opgestart om inkoopvoordeel te realiseren op het gebied van verzekeringen. DVN ondersteunt ook leden met problemen op de arbeidsmarkt, zaken als reïntegratie en arbeidsrecht. "Met dit soort initiatieven willen we het verschil gaan maken en dat is voor een patiëntenvereniging wel nieuw."

DVN neemt ook deel aan Zelfzorg Ondersteund (ZO!), een initiatief van minister Schippers, waarin vertegenwoordigers van patiënten, zorgaanbieders en zorgverzekeraars de krachten bundelen. Ondersteunde zelfzorg betekent dat patiënten samen met hun zorgverleners werken aan hun gezondheid dankzij ICT, hulpmiddelen en hun omgeving. "Het is niet alleen een kostenbeheersingsproject, wij zien het ook als een maatschappelijke plicht", aldus King.